

Slotverklaring van de 3^e Europese Jeugdwerkconventie

Wegwijzers voor de toekomst

Bonn, 10 december 2020

DE 3^e EUROPESE JEUGDWERKCONVENTIE DE 'DIGITALE CONVENTIE'

VERKLARING

Inleiding

Onder het samenvallende Duitse voorzitterschap van de Europese Unie en van de Raad van Europa namen ongeveer 1000 deelnemers online deel aan de 3^e Europese Jeugdwerkconventie. Deze unieke politieke convergentie creëerde het momentum om tot een Europese Jeugdwerkagenda te komen door het zogenaamde Bonnproces. De Conventie vormde het startschot van dit proces.

Alle deelnemers maken deel uit van de bruisende 'praktijkgemeenschap' van het jeugdwerk binnen en tussen de 50 Europese landen die op de Conventie vertegenwoordigd waren. Leden van deze opmerkelijk diverse praktijkgemeenschap (zie hieronder) gingen met elkaar in debat en droegen zo rechtstreeks bij aan deze slotverklaring.

De 3^e Europese Jeugdwerkconventie had uitdrukkelijk als doel om de Europese Jeugdwerkagenda te stofferen, met respect voor het politieke kader. Samen bepaalden de deelnemers de toekomstige stappen, acties en maatregelen voor het Bonnproces. De slotverklaring probeert de beraadslagingen van de deelnemers samen te vatten en de jeugdwerkgemeenschap in heel Europa te motiveren en te begeleiden bij het Bonnproces. De slotverklaring wil ook het politieke engagement versterken, op alle niveaus, om het jeugdwerkeraanbod over heel Europa te handhaven, verder te ontwikkelen en te vernieuwen.

De slotverklaring richt zich daarom rechtstreeks tot de jeugdwerkgemeenschap in Europa. Die is een belangrijke actieve en verantwoordelijke stakeholder in het Bonnproces. Praktijkgemeenschappen worden gedefinieerd als een proces van sociaal leren waarbij 'mensen met gemeenschappelijke interesses gedurende een langere tijd samenwerken, ideeën en strategieën uitwisselen, oplossingen zoeken en innoveren'. De jeugdwerkgemeenschap moet ook inclusief zijn. Ze moet *alle vormen van jeugdwerk* omvatten, ongeacht de gebruikte methodes of vormen. Zij moet ook *alle soorten jeugdwerkers* verwelkomen, zowel betaalde krachten als vrijwilligers, met zowel een voltijds, deeltijds of kort engagement, ongeacht of ze formeel opgeleid zijn of via niet-formele vorming. En dit in de 50 landen die op de Conventie vertegenwoordigd waren.

De **praktijkgemeenschap van het jeugdwerk** bestaat uit:

jeugdwerkers, jeugdleiders, jeugdwerkmanagers, projectorganisatoren, erkende en onafhankelijke jeugdwerkorganisaties, vormingswerkers, onderzoekers, opleiders van jeugdwerkers, lokale gemeenschappen en gemeenten, nationale agentschappen voor Erasmus+ Jeugd en het European Solidarity Corps, jongerenvertegenwoordigingen, jongeren en beleidsmakers op alle bestuursniveaus.

De 3^e Europese Jeugdwerkconventie roept op tot gemeenschappelijke acties (of tot een gemeenschappelijke *richting* voor onze acties) in het Bonnproces op lokaal, regionaal, nationaal of Europees niveau. Maar jeugdwerk in Europa vindt plaats in heel wat verschillende omgevingen en omstandigheden. Daarom moet de richting die deze slotverklaring aangeeft, aangevuld worden met de creativiteit, het engagement en de vastberadenheid van de praktijkgemeenschap. Zij moet de acties verder uitwerken en aanpassen aan de rol, de noden en de doelstellingen van verschillende soorten jeugdwerk.

Als we vooruitblikken, verschijnt er al een 4^e Europese Jeugdwerkconventie aan de horizon. Dat is een goede drijfveer om meteen tot actie over te gaan in het Bonnproces. Dan kunnen we binnen 5 jaar terugblikken op de resultaten, vorderingen en successen van de acties en maatregelen die op de 3^e Conventie voorgesteld werden. Maar onze horizon moet verder reiken. Deze slotverklaring heeft een fundamentele langetermijnvisie. Daarom mogen de initiatieven voor de instandhouding, de ontwikkeling en de vernieuwing van het jeugdwerk in Europa niet beperkt blijven tot de komende vijf jaar. De EU-strategie voor jongeren tot 2027¹ en de strategie voor de jeugdsector van de Raad van Europa tot 2030² laten de jeugdwerkgemeenschap toe om verder te denken dan de tijdspannes van de Conventies. De tussentijdse monitoring van beide Europese strategieën in de volgende jaren biedt geschikte momenten om te bekijken of het Bonnproces zijn doelen haalt in de voorbereiding van de 4^e Conventie, maar ook daarna, als de motor van de Europese Jeugdwerkagenda.

Context en achtergrond

De sociale situatie van jongeren in Europa

Constante veranderingen en mondiale uitdagingen zoals de COVID-19-pandemie hebben duidelijk aangetoond dat *de toekomst niet meer is wat ze*

---

1 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL-EN/TXT/?from=en&uri=CELEX%3A52018DC0269>

2 <https://www.coe.int/en/web/youth/youth-strategy-2030>

geweest is. Wat we vroeger verwachtten op het vlak van gezondheid, economie, milieu en technologie is niet langer geloofwaardig of misschien zelfs niet meer mogelijk. Hoewel verandering een constante is en zal blijven, zijn er duidelijk onzekere tijden aangebroken. Over heel Europa worden samenlevingen geconfronteerd met antidemocratische tendensen. Dit gaat gepaard met schendingen van de mensenrechten en inkrimping en verschuiving van de ruimte voor het maatschappelijke middenveld. Het vertrouwen in de overheid slinkt beetje bij beetje. Lacunes in de maatschappelijke architectuur worden duidelijk en knagen aan de stabiliteit en legitimiteit van de democratische instellingen. De polarisatie in de samenleving groeit, samen met het populisme en fake news. Dit alles speelt zich af tegen de achtergrond van een klimaatcrisis waarvan jongeren zich terdege bewust zijn. De klimaatcrisis brengt zonder twijfel onze sociale cohesie in gevaar en dreigt onze levenskwaliteit aan te tasten (en uiteindelijk een existentiële bedreiging te vormen). De wereld wordt ook almaar digitaler met soms negatieve persoonlijke en sociale gevolgen in het dagelijkse leven.

Al deze maatschappelijke evoluties hebben ook een duidelijk impact op jongeren, vaak zelfs een onevenredig grotere impact dan op anderen. Vooral jongeren uit kwetsbare situaties die op verschillende vlakken achtergesteld worden, zijn de eerste slachtoffers als de sociale ongelijkheid toeneemt en sociale rechtvaardigheid ver te zoeken is. Maar jongeren leggen ook veel creativiteit en verbeelding aan de dag, en tonen veerkracht wanneer ze het hoofd moeten bieden aan onzekerheden en ontwrichting in hun leven. Daarvoor moeten ze hun rechten ten volle kunnen uitoefenen. Maar veel jongeren worden nog altijd hun rechten ontzegd of ze zijn zich niet bewust van hun rechten. Daarom kunnen ze hun mening en stem niet afdoende laten horen. De 'actieve' en 'geëmpowerde' jongeren die hun behoeften, perspectieven en overtuigingen wel uitdrukken, worden nog al te vaak genegeerd door de samenleving en de gemeenschappen waarin ze leven. Veel jongeren krijgen niet de ondersteuning die ze nodig hebben om zich op hun eigen voorwaarden te engageren op een manier die zij zinvol vinden. Authentieke co-creatie met jongeren blijft nog al te vaak een loze belofte. De gevolgen daarvan zijn divers voor de jongeren van vandaag, voor hun toekomst, voor de toekomst van de maatschappij en van ons allemaal.

Niet-formele opleiding en niet-formeel leren, binnen de educatieve, participatieve, versterkende, expressieve en inclusieve waarden van het jeugdwerk, geeft jongeren het gevoel hun lot in eigen handen te kunnen nemen (agency). Jeugdwerk draagt bij aan burgerschapsvorming en moet ook aandacht besteden aan machtsverhoudingen, kruispuntdenken, sociale rechtvaardigheid, emancipatie en oprechte betrokkenheid van jongeren. Het moet ongelijkheden aanpakken, jongeren centraal zetten en hen kansen te bieden om bekwame co-creators van de Europese gemeenschap te zijn. Door zijn maatschappelijke opdracht opnieuw op te eisen, helpt het jeugdwerk kritisch jeugdburgerschap vorm te geven zodat jongeren passend kunnen reageren op de hedendaagse uitdagingen waarmee Europa als democratisch project geconfronteerd wordt.

Europees jeugdwerk en jeugdwerk in Europa

Tot het begin van de 21^e eeuw was er op Europees niveau weinig sprake van 'jeugdwerk'. Meer recent wierp een reeks over de geschiedenis van het jeugdwerk in Europa meer licht op wat er in het verleden³ gebeurde en hoe het jeugdwerk zich vandaag nuttig maakt. Dit heeft geleid tot de Europese Jeugdwerkconventies in 2010 en 2015, en nu in 2020.

Jeugdwerk in Europa getuigt van *diversiteit* wat betreft de historische wortels, de filosofie, de praktijk, de middelen en het professionalisme. Tegelijkertijd vertoont de diversiteit van het jeugdwerk in Europa significante *raakpunten*: het creëert **ruimte** voor de stem en autonomie van jongeren en bouwt **bruggen** zodat jongeren bekwaam en vol vertrouwen de volgende stappen in hun leven kunnen zetten⁴. In de laatste tien jaar zagen we politieke steun voor jeugdwerk binnen zowel de Europese Unie⁵ als de Raad van Europa⁶. De recente resolutie van de Raad van de EU⁷ om een Europese Jeugdwerkagenda te creëren onder het Duitse EU-voorzitterschap bevestigt dit politieke engagement.

Meer onderbouwde activiteiten op het gebied van jeugdwerkonderzoek, -beleid en -praktijk brengen de grote lijnen van jeugdwerkontwikkeling in Europa aan het licht. Maar ze tonen ook dat de jeugdwerkstructuren in Europa nog altijd gefragmenteerd, onsamenhangend en onvolledig zijn. Er zijn nog tal van uitdagingen, zoals de recente resolutie van de Raad aangeeft onder de algemene noemers Conceptueel kader, Competentie, Geloofwaardigheid, Connecties, en Crisis en kansen.

Het jeugdwerk is niet langer enkel een middel of mechanisme om de bredere aspiraties van het jeugdbeleid te ondersteunen, het is voortaan een apart beleids- en praktijkdomein. We mogen echter nooit op onze lauweren rusten. Jeugdwerk is in essentie een sociale praktijk die zowel aansluit bij de bestaande en veranderende structuren van de samenlevingen waarin het actief is, maar ze tegelijk ook in vraag stelt. Enerzijds wordt er wel eens getwijfeld aan de waarde van jeugdwerk, terwijl er anderzijds soms te veel van verwacht wordt. In deze context moet jeugdwerk zijn 'zwaartepunt' vinden. De politieke en financiële steun die het jeugdwerk krijgt, is nooit vanzelfsprekend, ook al probeert het zich te positioneren als een 'klein maar belangrijk onderdeel van het sociaal en educatief beleid'. Een stevig debat en zelfkritische reflectie binnen de jeugdwerkgemeenschap moeten

---

3 <https://pip-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/history-of-youth-work>

4 <https://pip-eu.coe.int/documents/42128013/47262202/Declaration/2f264232-7324-41e4-8bb6-404c75ee5b62;https://pip-eu.coe.int/documents/42128013/47262202>

5 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL-EN/TXT/?from=EN&uri=CELEX%3A42010Y1204%2801%2987/The+2nd+European+Youth+Work+Declaration_FINAL.pdf/cc602b1d-6efc-46d9-80ec-5ca57c35eb85

6 https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680717e78

7 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL-EN/TXT/?from=EN&uri=CELEX%3A42020Y1201%2801%29>

inderdaad gepaard gaan met een eensgezind en collectief pleidooi voor een stabielere infrastructuur voor het jeugdwerk. Dit maakt de praktijk meer doeltreffend op het terrein. Het evenwicht tussen de basis en de infrastructuur bepaalt uiteindelijk de duurzaamheid en de groei van het jeugdwerk.

Tenslotte gaat het ook altijd om vertrouwen. Hoewel dit een essentieel element van de jeugdwerkrelatie met jongeren is, is dit niet altijd zichtbaar in de jeugdwerkgemeenschap, haar verschillende segmenten of hiërarchieën ervan. Meer vertrouwen opbouwen is deel van het Bonnproces. Het is de brandstof die het proces aanvuurt.

Uitvoering van de Europese Jeugdwerkagenda via het Bonnproces

Aan de Europese jeugdwerkgemeenschap:

"Vraag niet wat het Bonnproces voor ons kan doen, maar wat wij voor het Bonnproces kunnen doen - als **onze** bijdrage aan de Europese Jeugdwerkagenda"

Verschillende documenten lagen aan de basis van deze 3^e Europese Jeugdwerkconventie. Deze slotverklaring wil ze niet herhalen, noch qua inhoud, noch qua structuur. Ze wil ook het wiel niet opnieuw uitvinden, zoals iemand ooit zei, 'maar als je het wel doet, zorg er dan voor dat het rond is!' Maar we willen eerst twee belangrijke opmerkingen meegeven. Ten eerste moeten we er altijd naar streven om de goede structuren en praktijken die al bestaan in stand te houden. We moeten ze indien nodig verder ontwikkelen en ruimte creëren voor vernieuwing in ons denken, onze organisatie en onze praktijk. Dit bleek als nooit tevoren uit het aanpassingsvermogen dat het jeugdwerk afgelopen jaar aan de dag legde. Ten tweede mogen we nooit de mogelijkheid, of zelfs de waarschijnlijkheid, uitsluiten dat er nieuwe vormen van jeugdwerk ontstaan naarmate zich nieuwe uitdagingen aandienen.

Voortbouwend op de conclusies van de jeugdwerkgemeenschap die op de Conventie aanwezig was, stellen we het volgende kader voor om het Bonnproces uit te voeren.

Jeugdwerk laten groeien in Europa

Jeugdwerkaanbod

"Creëer ruimten om naar jongeren te luisteren, en bied niet gewoon ruimten en een programma aan."

Het jeugdwerkaanbod in Europa versterken is een essentiële doelstelling van het Bonnproces. De jeugdwerkgemeenschap moet hoog te mikken: **het jeugdwerkaanbod ontwikkelen en uitbreiden**, en meer jongeren bereiken en betrekken. Dit moet er vooral voor zorgen dat jongeren van uiteenlopende achtergronden, inclusief de jongeren uit kwetsbare situaties, toegang hebben tot jeugdwerk. Jeugdwerk moet in het Europa van na de pandemie innoveren en nieuwe paden bewandelen. De grenzen en parameters van jeugdwerk (bv. leeftijd, doelgroepen, thema's en misschien nog andere dimensies) moeten versterkt worden als basis om het jeugdwerk verder te laten groeien.

Een lokaal jeugdwerkaanbod

De Conventie verwelkomde de idee om een basisjeugdwerkaanbod voor jongeren te creëren in heel Europa. Ook al draagt internationale mobiliteit en Europees jeugdwerk bij om jongeren kansen te geven, het jeugdwerk vindt vooral op lokaal en nationaal niveau plaats. Het Europese beleid kan een belangrijke rol spelen om de ontwikkeling van jeugdwerk te ondersteunen. Kwaliteitsindicatoren kunnen op Europees niveau bepaald worden om lokale en nationale praktijken te inspireren.

Op basis van de expertise en praktische ervaring op het terrein zijn de volgende elementen cruciaal voor het jeugdwerkaanbod:

- een **kader met standaarden**, inclusief indicatoren, om de duurzaamheid van het jeugdwerk te verzekeren, vooral op lokaal niveau,
- **niet overal identiek zijn**, maar er moet zeker capaciteitsopbouw en duurzame financiering voorzien worden, ook voor de programma's van niet-gouvernementele organisaties. Er moeten fysieke ruimtes zijn waar jeugdwerk kan doorgaan, maar ook straathoekwerk en digitaal jeugdwerk,
- gezamenlijk **beheer** met jeugdorganisaties, jeugdwerkers en de relevante overheden,
- **ruimte** om naar jongeren te luisteren, om ervoor te zorgen dat het jeugdwerk aan de behoeften van de jongeren beantwoordt,
- connecties en **banden** met andere domeinen in de openbare en privésfeer, inclusief onderwijs, tewerkstelling en beroepsopleiding, gezondheid, huisvesting, justitie, cultuur, sport, technologische

- ontwikkeling, media en maatschappelijk welzijn,
- sterke toegankelijkheid voor jongeren met diverse achtergronden en profielen. Een basisaanbod jeugdwerk moet **een duidelijke strategie omvatten om de sociale inclusie en diversiteit** van de deelnemende jongeren **te vergroten**,
  - een proactieve strategie die **de bestaande structuren in vraag stelt om meer jongeren te bereiken ('outreach')** en te betrekken in het jeugdwerk,
  - een traject om **nieuwe initiatieven** van jongeren te begeleiden en op te nemen in het basisjeugdwerkeraanbod in de geest van sociale innovatie en ondernemerschap.

De lokale jeugdwerkgemeenschap

De Conventie gaf het lokale beleid een belangrijke plaats vanwege de rol die het kan spelen om lokale praktijkgemeenschap te ondersteunen. Er zijn **aanzienlijke bijkomende investeringen nodig om kwaliteitsvol jeugdwerk aan te bieden op lokaal niveau.**

De lokale jeugdwerkgemeenschap moet steunen op de samenwerking tussen lokale overheden/gemeenten en lokale jeugdwerkorganisaties met vrijwillige en betaalde jeugdwerkers. Het Europees Charter voor Lokaal Jeugdwerk⁸ is een nuttig instrument om deze samenwerking op de rails te zetten. Om een ontwikkelingsplan voor lokaal jeugdwerk uit te werken, moeten we eerst het bestaande jeugdwerkeraanbod met al zijn behoeften en sterke punten in kaart brengen. Jongeren moeten actief betrokken worden om in dit proces hun behoeften uit te drukken, maar ook om hun omgeving mee vorm te geven, de fysieke ruimte voor jeugdwerk, ingebed in de buurt. Lokale jeugdcentra kunnen hun activiteiten afstemmen op de kwaliteitscriteria van de Raad van Europa voor het Kwaliteitslabel voor Jeugdcentra⁹.

Nationale (jeugd)beleidskaders kunnen stimulansen creëren om lokaal (jeugd)beleid te maken via cofinanciering en standaarden. Bijzondere aandacht moet daarbij besteed worden aan landelijke gebieden, om daar kwaliteitsvol jeugdwerk en een praktijkgemeenschap te ontwikkelen en te ondersteunen.

---

8 https://www.europegoeslocal.eu/wp-content/uploads/2020/05/20200414-egl-charter_NL.pdf

9 <https://www.coe.int/en/web/youth/quality-label-for-youth-centres>

Financiering van jeugdwerk en jeugdorganisaties

Het jeugdwerk in Europa vraagt meer **aandacht voor financiering** om aan de groeiende vraag en verwachtingen te voldoen. Hiervoor is regelgeving nodig om jeugdwerk op alle niveaus te financieren, van het lokale tot het Europese. Er moet een **Europees charter** opgesteld worden om goed bestuur op alle niveaus te inspireren bij het ontwikkelen van dergelijke financieringssystemen.

Het jeugdwerk heeft financiering nodig:

- met duidelijke aanvraagprocedures, een transparante uitvoering, een goede coördinatie en zonder overlappingsen,
- die de **financiële duurzaamheid van jeugdorganisaties** versterkt en hen toelaat om complexere strategieën op langere termijn uit te werken om minder afhankelijk te worden van programma- of projectfinanciering,
- **uitgevoerd gebaseerd op feiten**, waarbij de werkelijke behoeften van het jeugdwerk weerspiegeld worden in de soorten financiering en de bedragen,
- die in de **basisvoorwaarden en bescherming voorziet voor vrijwillige en betaalde jeugdwerkers**, inclusief verzekering, een minimumsalaris en een opvangnet in het geval van burn-out,
- **zonder overdreven regels**, maar zonder goed bestuur, rekenschap en kwaliteit uit het oog te verliezen.

Europese financieringsprogramma's van zowel de Europese Unie als de Raad van Europa moeten de volgende ambities koesteren:

- **de samenwerking tussen sectoren en de reguliere jeugdwerkprioriteiten** versterken in de algemene Europese financiering (zoals het Europees Solidariteitskorps, het Europees Sociaal Fonds, het Klimaatpact en Horizon 2020),
- **een betere toegang creëren tot Europese financiering voor het jeugdwerk** door de mogelijkheden te promoten, de jeugdwerkgemeenschap beter te informeren en meer jongeren in de gefinancierde acties te betrekken,
- ervoor zorgen dat ondersteunende structuren (zoals de nationale agentschappen voor de EU-jeugdprogramma's en het Europees Jeugdfonds) niet enkel subsidies bieden, maar ook **ondersteuning en visie op lange termijn**,
- **als instrumenten erkend worden** om beleidsdoelen te bereiken, inclusief de uitvoering van de Europese Jeugdwerkagenda onder het Bonnproces.

Kwaliteitsontwikkeling

Kwaliteit, en hoe jongeren die ervaren, is **essentieel** als ze willen **deelnemen, zich inzetten en de leermogelijkheden gebruiken** die het jeugdwerk biedt. De eerste indrukken van het jeugdwerk, die de meeste jongeren op lokaal niveau opdoen, zijn dan ook cruciaal.

Maar de vraag **hoe de kwaliteit van het jeugdwerk verder ondersteund kan worden**, gaat heel breed en omvat verschillende dimensies. Ze gaat van de kaders die kwaliteitsvol jeugdwerk verankeren tot de manier waarop die ontwikkeld moeten worden, van de kwaliteitsborging en de ontwikkeling van kwaliteitsindicatoren tot initiatieven om competenties te ontwikkelen, en van duurzame financiering op lange termijn tot de ontwikkeling van onderbouwd beleid en onderbouwde praktijken.

Kwaliteitsontwikkeling in het jeugdwerk hangt nauw samen met andere onderwerpen en **moet daarom op een meer holistische en gestructureerde manier besproken en aangepakt worden**. Ze moet zich toespitsen op specifieke aspecten, maar tegelijkertijd passen binnen het grotere kader van jeugdwerkbeleid en -praktijk. De kwaliteitsontwikkeling moet **coherent zijn met de basiswaarden en -beginselen van het jeugdwerk**. De context en vertrekpunten van kwaliteitsontwikkeling zijn zeer uiteenlopend, maar de doelstellingen gaan doorgaans in dezelfde richting.

De discussies over kwaliteit lagen in het verlengde van al bestaande structuren, initiatieven en richtlijnen, die meestal echter nog niet zichtbaar genoeg waren. Er is dus duidelijk **behoefte aan een betere promotie van de bestaande ondersteuningsstructuren en -mechanismen**. Ze moeten toegankelijker gemaakt worden voor het lokale niveau. Een paar voorbeelden van bestaande ondersteuningsstructuren die meer gebruikt, verspreid en geactiveerd moet worden, zijn de Europese Opleidingsstrategie¹⁰, het Kwaliteitslabel voor Jeugdcentra van de Raad van Europa en het Europees Charter voor Lokaal Jeugdwerk.

Dit alles brengt ons tot de conclusie dat er voor de kwaliteitsontwikkeling in het jeugdwerk vooral behoefte is aan **duidelijkere structuren voor samenwerking en co-creatie tussen alle niveaus** en groepen stakeholders binnen de jeugdwerkgemeenschap. Er werd duidelijk aangegeven dat **de bestaande netwerken op alle niveaus versterkt moeten worden** en dat we tegelijkertijd structuren en ruimtes moeten vinden of creëren om **de verschillende netwerken met elkaar verbinden**. Er moeten duidelijke, gecoördineerde processen in het leven

---

¹⁰ https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-3301/European%20Training%20Strategy%20in%20the%20field%20of%20Youth_en.pdf

geroepen worden om informatie te verspreiden, om een permanente dialoog te voeren en om samen te werken rond gemeenschappelijke kwaliteitsthema's.

De discussies over kwaliteitsontwikkeling gaven ook de volgende noden aan:

- **beroepsstandaarden** en coherente trajecten, relevante curricula en passende vormings- en opleidingsinstellingen voor jeugdwerkers,
- een **onderzoeksagenda rond jeugdwerk** met een focus op participatief actieonderzoek dat wordt uitgevoerd in samenwerking tussen onderzoek en praktijk en die een relevante kennisbasis creëert voor zowel praktijk, beleid als onderwijs,
- bestaande kwaliteits(borgings)systemen **in kaart brengen en verspreiden** en die als basis gebruiken om modellen die aan de lokale omstandigheden aangepast zijn verder te ontwikkelen en te verfijnen,
- **nationale werkgroepen** die representatief zijn voor de jeugdwerkgemeenschap en die als verbindingspunten, kenniscentra en coördinatoren kunnen fungeren voor de verschillende maatregelen die nodig zijn om kwaliteit te ontwikkelen.

Een gemeenschappelijke richting

In de jeugdwerkgemeenschap

"Alleen door communicatie kunnen we ontdekken dat we niet weten wat we niet weten!"

Co-creatie en de inzet van de hele jeugdwerkgemeenschap zijn fundamentele voorwaarden om kwaliteitsvolle jeugdwerkpraktijken en -beleid te ontwikkelen. Hiervoor zijn **ruimten nodig om goede praktijkvoorbeelden uit verschillende jeugdwerkvormen te verkennen, erover uit te wisselen en erop verder te bouwen**. Dit kan via (digitale) netwerken, platformen en andere middelen, van lokaal tot Europees niveau. De informatiedoorstroming en de overlegsamenwerking binnen de jeugdwerkgemeenschap zijn essentieel, zowel horizontaal (*tussen verschillende actoren binnen de praktijkgemeenschap*) als verticaal (*tussen het Europese, nationale, regionale en lokale niveau*).

Om te kunnen bloeien, heeft het jeugdwerk in Europa **een gecoördineerde aanpak nodig van leren, delen, ondersteunen en verder bouwen op jeugdwerkontwikkelingen en goede praktijken van het lokale niveau naar het regionale, nationale en Europese niveau** en omgekeerd. We kunnen een bredere gemeenschappelijke basis verzekeren door binnen en tussen regionale Europese netwerken uit te wisselen om gemeenschappelijke jeugdwerkstructuren over heel Europa te bevorderen. De Europese dimensie in de jeugdwerkpraktijk moet op verschillende niveaus versterkt worden,

vooral voor jongeren uit maatschappelijk kwetsbare situatie zodat ze meer kansen krijgen. Het lokale jeugdwerk moet de mogelijkheden op de andere niveaus *kennen*, het moet zich vertrouwd maken met het 'Europese jeugdbeleid' en deelnemen aan het Europese jeugdwerk en Europese jeugdprogramma's, maar die ook verder ontwikkelen.

De Conventie vond het nodig om de **samenwerking binnen de jeugdwerkgemeenschap** over heel Europa te versterken. Er is ook behoefte aan **stevigere banden tussen de nationale en Europese strategieën voor** jeugdwerkontwikkeling, want die zijn onderling afhankelijkheid en met elkaar verbonden. Hiervoor is het belangrijk om inclusieve, democratische, toegankelijke en **meertalige** communicatie, samenwerking en werkrelaties op te zetten binnen de jeugdwerkgemeenschap, en meer bepaald via het jeugdonderzoek, jeugdbeleid en jeugdwerkpraktijk. Het jeugdwerk moet beter in staat gesteld worden om (mondiale) trends te analyseren, onderzoeken en bespreken in relatie tot de eigen praktijk. Het jeugdwerk moet samenwerken om de kwaliteit te verbeteren en **een gezamenlijke aanpak** te bepalen voor jeugdwerkontwikkeling in Europa. De deelnemers aan de Conventie benadrukten ook dat het nodig was om **lacunes en ontbrekende schakels te overbruggen** tussen verschillende jeugdwerkcontexten en actoren in de praktijkgemeenschap door uitwisseling, leerprocessen, inspiratie en ondersteuning, capaciteitsopbouw, actuele informatie delen en ontvangen en kennis van relevante beleidskaders en wetgeving.

Voorgestelde maatregelen:

- de praktijkgemeenschap **in kaart brengen** en communicatie en werkrelaties opzetten, vooral binnen de driehoek van praktijk, onderzoek en beleid in de jeugdsector,
- **nationale en internationale netwerken voor jeugdwerk** opzetten en professionele samenwerkingsverbanden, structuren en vakbonden voor jeugdwerk oprichten,
- **structurele nationale en Europese financiering** voor gezamenlijke jeugdwerkstructuren en -netwerken en voor de participatieve co-creatie van kennis en praktijken.
- **informatie en capaciteitsopbouw** over de **Europese dimensie**, Europese jeugdprogramma's en bestaande middelen voor jeugdwerkers die op andere praktijkniveaus actief zijn,
- via participatieve processen een open, inclusief, toegankelijk en meertalig **Europees digitaal platform over jeugdwerk** ontwikkelen als een dynamisch instrument voor de praktijkgemeenschap, in synergie en complementariteit met bestaande platformen; een dergelijk platform bij lokale jeugdwerkers promoten en het gebruik ervan faciliteren als een plaats voor intercollegiaal leren en wederzijdse ondersteuning, voor innovatie en pilotprojecten, en om kwaliteit en opborrelende vraagstukken te bespreken,
- de samenwerking evalueren in een **Monitoring, Evaluatie and**

- **Learning (MEL) Board** om de voortgang te volgen,
de **Europese Jeugdwerkconventie** elke vijf jaar gebruiken om de voortgang te evalueren, de doelstellingen bij te stellen en trajecten uit te stippelen om ze te bereiken.

Verder dan de jeugdwerkgemeenschap

"Jongeren zijn niet beperkt tot één domein, hun stem moet weerklinken over alle domeinen heen!"

Tegen de achtergrond van onvoorspelbare maatschappelijke evoluties is ondersteund jeugdwerk met goede connecties een drijvende kracht achter de veerkracht van jongeren en de gemeenschap. Het is belangrijk om **de waarde van het jeugdwerk te tonen** en om structurele en strategische samenwerking te faciliteren en te stimuleren met andere relevante sectoren voor jongeren.

De jeugdwerkgemeenschap moet **doelgericht samenwerken met andere sectoren**, zowel openbare als particuliere, om relevant te blijven voor jongeren en vooruitgang te boeken wat betreft de erkenning, innovatie en duurzaamheid van het jeugdwerk. Synergieën tussen verschillende sectoren en actoren zijn cruciaal om alle jongeren te bereiken, hen een stem te geven en hen te helpen actie te ondernemen, maar ook om hen meerdere toegangspunten tot overheidsdiensten te bieden, zodat niemand achterblijft.

Er is nood aan een **strategische en operationele aanpak** van deze sectoroverschrijdende samenwerking, maar ook aan meer **horizontale samenwerking** wat betreft jeugd (en jeugdwerk) op alle niveaus.

Voorgestelde maatregelen:

- bepalen **met wie** sectoroverschrijdende samenwerking opgezet moet worden en **voor welke gemeenschappelijke doelen**, in lijn met de prioriteiten van de specifieke onderdelen van de jeugdwerkgemeenschap op een bepaald niveau,
- verschillende actoren uit verschillende sectoren en van verschillende niveaus samenbrengen om **synergieën tot stand te brengen**,
- **multidisciplinaire structuren, netwerken en organen voor jeugd** helpen opzetten en ondersteunen, op lokaal en nationaal niveau.

Erkenning

"De nadruk op inzetbaarheid doet ons competenties zien als individuele eigendom. De roep om meer solidariteit en onderlinge verbondenheid vragen ons om het systemische karakter van competenties te erkennen. Want geen enkele competentie wordt in een vacuüm ontwikkeld. We hebben er andere mensen voor nodig."

De 3^e Conventie heeft duidelijk gemaakt dat er nog steeds te weinig aandacht is voor de bevordering en de erkenning van het jeugdwerk. Het Bonnproces kan de nodige ruimte bieden voor een **gemeenschappelijk narratief**, niet alleen voor de erkenning en de validering van het leren in jeugdwerk, maar ook van het jeugdwerk in het algemeen. Erkenning *op zich* is het resultaat van verschillende processen. Er zijn **meer strategische en gecoördineerde inspanningen en middelen nodig om het begrip, de zichtbaarheid en de geloofwaardigheid van het jeugdwerk te vergroten als een afzonderlijk werkterrein**. Hoewel hiervoor samenwerking, relaties en partnerschappen met andere sectoren nodig zijn, verdient het jeugdwerk toch een eigen plaats binnen de Europese beleidsagenda's.

Het is een uitdaging om tot een gemeenschappelijk begrippenkader van het jeugdwerk te komen. Dat is voor een deel te wijten aan de uiteenlopende interpretaties van jeugdwerkgerelateerde terminologie. Door een **gemeenschappelijke taal te ontwikkelen, zoals een set gemeenschappelijke termen die bijdragen aan een generieke definitie** van het jeugdwerk, creëren we een beter en breder begrip van dit werkterrein. We hebben generieke beginselen nodig waar alle sectoren en niveaus zich in kunnen vinden, maar die toch **voldoende ruimte laten om het jeugdwerk aan de lokale context en realiteit aan te passen**.

Voorgestelde maatregelen:

- **afzonderlijke en terugkerende evenementen** organiseren, zoals gerichte campagnes of jaarlijkse themadagen of -weken,
- een duidelijk **communicatieplan** ontwikkelen op maat van het jeugdwerk dat alle niveaus met elkaar verbindt,
- een **reeks gemeenschappelijke termen** en definitie(s) van jeugdwerk ontwikkelen om op nationaal niveau te gebruiken, in een gebruiksvriendelijke taal,
- **gezamenlijke inspanningen doen** om jeugdwerkgerelateerde thema's te bevorderen en verspreiden.

Om een betere erkenning van het jeugdwerk te bereiken, moeten de aanpak en mechanismen onderbouwd worden. Zo kan **de impact van het jeugdwerk** beter aangetoond worden, niet alleen de impact op individuen, maar ook op de lokale gemeenschappen en op de samenleving. Bij het formuleren van professionele standaarden moeten we **bijzondere**

aandacht besteden aan het vrijwillige jeugdwerk om een beter inzicht te verwerven in hun bijdrage aan het werkveld. In het licht van de Europese Jeugdwerkagenda en gezien de situatie van jongeren in Europa, is er een duidelijke (niet exhaustieve) onderzoeksagenda nodig rond jeugdwerk:

- onderzoek naar de regelgeving in alle Europese landen om **jeugdwerk op nationaal niveau te organiseren** (inclusief voor de opleiding en vorming van jeugdwerkers),
- onderzoek naar **bestaande professionele standaarden voor de opleiding en vorming van jeugdwerkers** (bijvoorbeeld competentiemodellen en -kaders, gedragscodes, leerplannen),
- de **resultaten van het jeugdwerkonderzoek vertalen** naar formats die jeugdwerkers en beleidsmakers (en anderen) kunnen gebruiken,
- onderzoek naar **het engagement** van vrijwillige jeugdwerkers,
- thematische **reviews** van jeugdwerkonderzoek.

Bruggen bouwen wat betreft vorming en opleiding moet verder gaan **dan niet-formeel opleiding en niet-formeel leren te proberen integreren in onderwijscontexten**. We moeten eerder werken aan een betere samenwerking tussen verschillende sectoren die hetzelfde doel nastreven.

Voorgestelde maatregelen:

- voortbouwen op bestaande succesvolle initiatieven die **structuren in het hoger onderwijs die zich bezighouden met niet-academische sectoren**, zoals het jeugdwerk, onder de aandacht brengen,
- de ruimte voor samenwerking uitbreiden en een **denktank** oprichten rond de opleiding en de vorming van jeugdwerkers,
- **intercollegiaal leren** organiseren op alle niveaus, specifiek rond de opleiding en vorming van jeugdwerkers,
- samenwerken met organisaties die **instrumenten** hebben ontwikkeld **die de erkenning** van leerprocessen en -resultaten ondersteunen (bv. Open Badges).

Ook voor **validatie, certificering en accreditatie** moeten we een **gemeenschappelijk narratief** creëren. Een erkend beroep moet gepaard gaan met een passend **opleidingstraject**. Als ruimte voor meer samenwerking belangrijk is, moeten we nagaan wat 'netwerken' ('sociaal kapitaal') betekent en hoe dit in verschillende contexten vertaald wordt. Dit betekent dat we niet alleen strategieën en instrumenten voor de erkenning en validering van de niet-formele opleiding en het niet-formeel leren in jeugdwerk verder moeten ontwikkelen en uitvoeren, er moet ook een aanbod uitgewerkt worden dat **bruggen slaat tussen de opleiding en de vorming** van jeugdwerkers.

Voorgestelde maatregelen:

- **het verschil duidelijk maken** tussen de erkenning van het beroep

- van bezoldigd jeugdwerker en de professionalisering van het jeugdwerk,
- aanvullende **maatregelen** ontwikkelen **om het leren in jeugdwerk** in onderwijscontexten te **valideren**, zodat op nationaal en Europees niveau gezamenlijke curricula en standaardopleidingen ontwikkeld kunnen worden,
  - een gemeenschappelijke visie op de **kwalificatie van jeugdwerkers** ontwikkelen om de kwaliteit te waarborgen van de certificeringsprocessen, zowel in niet-formeel opleiding en niet-formeel leren als in het onderwijs,
  - een **Europees netwerk van jeugdwerkersverenigingen** oprichten, en zulke verenigingen op nationaal niveau creëren als die nog niet bestaan, in lijn met thematische strategieën zoals de Europese vormingsstrategie en de Youthpass-strategie,
  - **voortbouwen op Europese initiatieven**, zoals de strategische samenwerkingsprojecten van de nationale agentschappen, bv. 'Europe Goes Local' of de samenwerking rond de opleiding en vorming van jeugdwerkers.

Innovatie en nieuwe uitdagingen

"Al vele jaren werden snelle oplossingen toegepast voor problemen en uitdagingen in de jeugdwerksector. Maar de crisis maakte duidelijk dat die snelle oplossingen niet of onvoldoende werkten."

De pandemie stak **stokken in de wielen** van heel wat **jeugd(mobiliteits)projecten**. Veel jeugdwerkorganisaties en jeugdcentra werden gesloten, terwijl **jeugdwerk meer dan ooit nodig** is om jongeren te helpen om de pandemie het hoofd te bieden. De sociale en juridische gevolgen van COVID-19 reikten verder dan het domein van gezondheid. Het werd duidelijk hoe belangrijk het is om de maatregelen op passende wijze aan jongeren mee te delen en dat zij, waar mogelijk, bij de planning en uitvoering van die maatregelen betrokken worden.

Het jeugdwerk moet in die mate ontwikkelen dat het voor alle jongeren als een **vangnet** kan dienen in tijden van onzekerheid. **Bevordering van geestelijke gezondheid** is daar een cruciaal onderdeel van. Jeugdwerkers moeten projecten opzetten **die de geestelijke gezondheid van jongeren bevorderen**, in het bijzonder van jongeren uit kwetsbare situaties.

Jeugdbeleidsmakers moeten een constructieve dialoog aangaan met jongeren en jeugdwerkers om **veerkrachtige jeugdwerkstructuren op te zetten** gebaseerd op **onderbouwde innovatiebeginselen** zoals **langetermijndenken, reflexiviteit en strategisch jeugdwerk** (in plaats van projectmatig jeugdwerk). Elke actie in het kader van de Europese

Jeugdwerkagenda moet op die beginselen gebaseerd zijn, in het besef dat de hedendaagse jeugdwerkpraktijk ingebed is in een wereldgemeenschap.

We moeten daarom een innovatiecultuur en -praktijk in het jeugdwerk bevorderen door de volgende maatregelen:

- **slim jeugdwerk** ontwikkelen en meer aandacht besteden aan de **ontwikkeling van digitale competenties** van jongeren en jeugdwerkers. Door **te investeren in technologische infrastructuur en innovatie** kunnen we de **digitale kloof** overbruggen zodat alle jongeren **toegang** hebben tot jeugdwerk,
- **jeugdwerk groener** maken. We moeten milieuvriendelijke praktijken en oplossingen aanmoedigen en prioriteit geven, in lijn met de principes van duurzame ontwikkeling die het jeugdwerk promoot en die de jongeren verwachten.

Het is cruciaal om de capaciteit van het jeugdwerk te versterken om zich doorheen Europese en wereldwijde transformaties te loodsen, door de volgende acties:

- erkennen dat digitaal jeugdwerk, hoe belangrijk ook, **niet in alle behoeften van jongeren kan voorzien**. Jeugdwerkbeleid moet de ontwikkeling van **alle jeugdwerkvormen, -modellen en -praktijken** actief ondersteunen om in te spelen op verschillende realiteiten. De Europese Jeugdwerkagenda moet het jeugdwerk in onzekere tijden blijven steunen en **de waarden van het jeugdwerk** in stand houden,
- een dimensie van **maatschappelijke en mondiale uitdagingen** bevorderen in de jeugdwerkpraktijk,
- ervoor pleiten dat het jeugdwerk in Europa en wereldwijd een van de belangrijkste strategieën wordt voor de ontwikkeling van het maatschappelijke middenveld,
- jeugdwerkpraktijken en -strategieën ontwikkelen zodat jongeren **zich kunnen inzetten voor een democratische samenleving en verandering** in thema's waarover ze reeds een uitgesproken mening hebben en waarin ze geïnteresseerd zijn (zoals klimaatverandering, rassendiscriminatie of reproductieve gezondheid),
- zowel online als offline **ruimten creëren om** op interregionaal en mondiaal niveau **samen te werken en uit te wisselen** zodat de jeugdwerkgemeenschap verder kan kijken dan de Europese context.

Beleidskaders

Het leven van jongeren wordt beïnvloed door een veelheid aan beleidslijnen op verschillende niveaus, van lokaal tot Europees. Uit de praktijk blijkt dat

beslissingen in andere beleidsdomeinen vaak geen rekening houden met de gevolgen voor jongeren. De jeugdsector dringt al lang aan op een horizontale aanpak van het jeugdbeleid. Dit geldt ook voor jeugdwerk. Het jeugdwerk moet integraal deel uitmaken van het jeugdbeleid. De vereisten en maatregelen in het jeugdwerk moeten systematisch in het jeugdbeleid geïntegreerd worden, zowel verticaal als horizontaal.

Dit beleid moet op alle niveaus uitgevoerd worden en gebaseerd zijn op co-creatie met de jeugdwerkgemeenschap, met inbegrip van de jongeren. Jongeren hebben immers het recht om te participeren. Zij zijn de belangrijkste stakeholders en moeten dus betrokken worden in al die processen en structuren. Hun betrokkenheid helpt om de mogelijke kloof te overbruggen tussen de overwegingen van beleidsmakers en jeugdwerkers en de werkelijke behoeften van jongeren. Als beleidsvorming meer rekening houdt met onderzoek, leidt dit tot een meer genuanceerd en onderbouwd antwoord op die behoeften.

In een steeds meer geglobaliseerde wereld kan en moet dit beleid ook rekening houden met andere realiteiten buiten Europa. Om dit beleid mogelijk te maken, is duurzame financiering nodig om de doelen ervan te bereiken.

Voorgestelde maatregelen:

- **de samenwerking versterken** op Europees niveau **tussen de Europese Commissie en de Raad van Europa** om het jeugdbeleid (en daarbinnen het jeugdwerk) meer ingang te doen vinden in andere beleidsdomeinen,
- het jeugdwerk moet verder ingebed worden in zowel **jeugdspecifieke strategieën** op lange termijn als in de uitwerking ervan in beide Europese instellingen (bv. de jaarlijkse werkprogramma's en de halfjaarlijkse prioriteiten voor de jeugdsector),
- **werkmethodes vaststellen, in stand houden en verder ontwikkelen** om jongeren te betrekken als gelijkwaardige partners in de verschillende beleidsdomeinen die gevolgen hebben voor hen,
- **jeugdwetten, jeugdwerkwetten en strategieën voor jeugdwerk** moeten in heel Europa voorhanden zijn en op lokaal, regionaal, nationaal en Europees niveau gepromoot worden, ondersteund door de samenwerking tussen de EU en de Raad van Europa,
- Europese jeugdprogramma's kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van jeugdwerkbeleid in alle lidstaten door **beleidsgerelateerde processen te ondersteunen die door organisaties uitgevoerd worden**,
- een gemeenschappelijke Europese kwaliteitsnorm met bijhorende indicatoren moet het mogelijk maken om het **jeugdwerkbeleid systematisch te controleren** om zo jeugdwerk op alle niveaus te

- bevorderen,
- het jeugdbeleid moet overwegen om ook bruggen slaan en goede praktijkvoorbeelden uitwisselen met andere regio's buiten Europa, en zo het Europese jeugd(werk)beleid ook in internationale wetgevende kaders verankeren,
  - beleidsactoren moeten vorming krijgen over hoe ze **jongeren en jeugdwerkers kunnen betrekken bij het creëren, uitvoeren en herzien van beleid**. Zo zullen ze de behoeften van jongeren beter begrijpen. Overheidsinstanties die verantwoordelijk zijn voor jeugdbeleid en/of jeugdwerk kunnen ook bij andere overheidssectoren pleiten voor een meer transversaal jeugdbeleid.

Een strategisch kader voor jeugdwerkontwikkeling

Uit deze verklaring komt duidelijk naar voor dat de Europese Jeugdwerkagenda de wind in de rug kreeg door het tweeledige engagement voor jeugdwerk van zowel de Europese Unie als de Raad van Europa in de afgelopen jaren.

Een van de eerste boodschappen van de Conventie was dat de jeugdwerkgemeenschap niet langer moet vragen wat de Europese instellingen voor het jeugdwerk doen, maar wel wat de jeugdwerkgemeenschap zelf kan of moet doen.

Hiervoor moeten de instellingen natuurlijk ook hun rol vervullen, minder als de overkoepelende drijvende kracht achter de Europese Jeugdwerkagenda, maar eerder als een ankerpunt. De Youth Unit¹¹ van de Europese Commissie en het Youth Department van de Raad van Europa maken immers beide integraal deel uit van de Europese jeugdwerkgemeenschap. Volgens de deelnemers aan de Conventie is het nuttig voor het Bonnproces dat de instellingen de visie op jeugdwerk uit hun respectieve jeugdstrategieën nog **beter op elkaar afstemmen**.

Er was een brede consensus dat zowel de Europese Commissie als de Raad van Europa een gezamenlijke **verbintenisbrief of intentieverklaring** moeten ondertekenen om de aard en het niveau van steun te bevestigen, zowel specifiek voor de jeugdwerkgemeenschap als om **het Bonnproces met ruimere pan-Europese opleidings- en leerinitiatieven te linken**, zoals het Bolognaproces voor hoger onderwijs. Er werd ook opgeroepen om alle geledingen van de Europese jeugdwerkgemeenschap volwaardig en eerlijk te vertegenwoordigen. Daarvoor zijn meer verschillende kanalen nodig om alle stemmen uit het jeugdwerk te laten horen. Het antwoord op de vraag waar de institutionele afstemming zou moeten plaatsvinden was minder duidelijk. Er werd **verwezen naar partnerschappen in de context van netwerken**

---

¹¹ Nu formeel de 'Youth, volunteer, solidarity and traineeships' Unit' binnen DG EAC (Onderwijs, Jongerenzaken, Sport en Cultuur) van de Europese Commissie.

en samenwerking. Niettemin erkenden de deelnemers dat het Jeugdpartnerschap tussen de EU en de Raad van Europa al een belangrijke coördinerende rol speelt bij veel Europese jeugdwerkactiviteiten.

Binnen dat institutionele kader en als onderdeel van de Europese Jeugdwerkagenda die door beide partijen onderschreven wordt, was er steun voor de oprichting van een werkgroep. Die moet zich buigen over de verdere samenwerking, ontwikkeling en het overleg in het Bonnproces. Ze moet ook de 'stepping stones' uit het Bonnproces monitoren en de bijdrage van de jeugdstrategieën van de twee instellingen aan het Bonnproces.

Als 'tijd om te handelen' meer wil zijn dan holle retoriek, dan gaan we ervan uit dat de Europese instellingen een belangrijke, licht faciliterende rol moeten spelen om de ontwikkeling van jeugdwerk in hun lidstaten te bepleiten, adviseren, ondersteunen en inspireren.

Aanvullende voorgestelde maatregelen:

- **de visie op jeugdwerk** van de twee Europese instellingen duidelijk op elkaar afstemmen en hun gezamenlijk engagement publiek maken,
- de **taskforce voor gezamenlijke actie** ondersteunen die toezicht houdt op de uitvoering van het Bonnproces,
- het Bonnproces **verbinden** met andere strategische sociale en educatieve initiatieven binnen de Europese instellingen,
- **nationale werkgroepen** oprichten die in co-creatie en co-management werken met de hele praktijkgemeenschap,
- de **erkenning** van niet-formele opleiding en niet-formeel leren in en door jeugdwerk bevorderen,
- jeugdwerk**onderzoek** aanmoedigen met het oog op een wetenschappelijk onderbouwde jeugdwerkpraktijk,
- zorgen voor de '**randvoorwaarden**' om nationale steunmechanismes te ontwikkelen voor lokaal jeugdwerk,
- **uitwisselings- en mobiliteitsmogelijkheden** voor jeugdwerkers in stand houden,
- **een curriculum ontwikkelen** voor de opleiding en vorming van jeugdwerkers,
- **innovatiecentra** voor vooruitstrevend en baanbrekend jeugdwerk ondersteunen,
- zorgen voor **volwaardige participatieplatformen** voor dialoog en ontwikkeling van het jeugdwerk.

Alles welbeschouwd, roept de 3^e Europese Jeugdwerkconventie de Europese instellingen voor jeugdwerk op om een krachtige communicatie- en netwerkstrategie op te zetten om hun overtuiging en engagement voor het Bonnproces uit te dragen.

Conclusies/slotwoord

Wij danken het Duitse Ministerie voor Gezinnen, Senioren, Vrouwen en Jeugd en alle betrokkenen die de 3^e Europese Jeugdwerkconventie mee mogelijk gemaakt hebben. We danken de Europese Unie en de Raad van Europa voor hun steun aan de Conventie en voor de noodzakelijke politieke basis en omkadering.

De intensieve debatten van de Conventie genereerden heel wat ideeën en voorstellen voor activiteiten en maatregelen die relevant zijn voor en betrekking hebben op alle aspecten van onze diverse jeugdwerkrealiteit. Elk van die voorstellen is belangrijk. Zij vullen elkaar aan en ondersteunen elkaar. Samen vormen ze een alomvattende en holistische aanpak om het jeugdwerk verder te versterken en te ontwikkelen. Zij moeten daarom als één geheel beschouwd worden.

De overkoepelende conclusie is dat we, om vooruitgang te boeken, de connecties binnen en tussen alle niveaus van de praktijkgemeenschap moeten versterken. We moeten de kloven overbruggen en meer dan ooit onze opvattingen delen, co-creëren, gezamenlijk actie ondernemen, leren en ook afleren, om ons aan te passen aan nieuwe en onverwachte ontwikkelingen.

Deze verklaring geeft invulling aan de Europese Jeugdwerkagenda. Het Bonnproces is onze gezamenlijke inspanning om dit te verwezenlijken. Laten we het daarom in de praktijk brengen. Dat is wat de jongeren in Europa **vragen en verdienen.**